

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนในลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน และเจ้าพระยาตอนบน
ชื่อผู้วิจัย	รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญทริกา นันทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเจต พัฒมุข นางสาวทิพยาภรณ์ รัตนลาโภ นางปาลีรัตน์ การดี และนางสาวอนุสรุา แซ่ตั้ง
ปีที่แล้วเสร็จ	2564

บทคัดย่อ

การพัฒนาเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนในลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่านและเจ้าพระยาตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายโดยมีการขยายเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 2) พัฒนากลไกและบทบาทหน้าที่ของชุมชนในการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 3) จัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 4) ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และ 5) วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ชุมชนที่ทำการศึกษาคือเป็นตัวแทนในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และท้ายน้ำ จาก 5 ลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน และเจ้าพระยาตอนบน รวม 15 ชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบประเด็นการสัมมนากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างเครือข่ายโดยมีการขยายเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 2) แบบประเด็นการสัมมนากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลไกและบทบาทหน้าที่ของชุมชนในการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 3) แบบประเด็นการสัมมนากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 4) แบบประเด็นการสัมมนากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และ 5) แบบบันทึกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ผลการศึกษา พบว่า 1) กระบวนการสร้างเครือข่ายโดยมีการขยายเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างความตระหนัก (2) การติดต่อสื่อสารกับชุมชนที่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่าย (3) การสร้างพันธมิตร (4) การพัฒนาความสัมพันธ์ และ (5) การส่งเสริมการขับเคลื่อนเครือข่าย 2) กลไกและบทบาทหน้าที่ภายในเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ โครงสร้างของเครือข่ายผู้ใช้ในลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน และเจ้าพระยาตอนบน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายฯ 3) แผนการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเครือข่าย ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ (1) ด้านเครือข่ายและการขับเคลื่อน (2) ด้านประเพณี/วัฒนธรรมทรัพยากรน้ำ (3) ด้านพัฒนาศักยภาพและหนุนเสริม (4) ด้านการระดมทุน (5) ด้านการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ และ (6) ด้านการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการน้ำของเครือข่าย ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์ของเครือข่ายผู้ใช้ 4) แนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย กลไก เป้าหมาย แผนงาน/กิจกรรม การมีทรัพยากร การสื่อสาร การวิจัย การมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอก การบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ การสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น การสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำของชุมชน และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิก และ 5) ปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก

คำสำคัญ เครือข่าย การจัดการภัยพิบัติด้านน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน และเจ้าพระยาตอนบน

Title: The Community Network Development of Water-related Disaster and Water Resources Management in Ping, Wang, Yom, Nan and Upper Chao Phraya Basin

Researchers: Associate Professor Dr. Sujja Banchongsiri, Associate Professor Dr. Benchamas Yooprasert, Assistant Professor Dr. Nareerat Seerasarn, Assistant Professor Dr. Buntarika Nuntha, Assistant Professor Dr. Thamrongjet Puttamuk, Ms. Tippayaporn Rattanalapho, Mrs. Paleerat karndee and Ms. Anusara Saetang

Year: 2021

ABSTRACT

The community network development of water-related disaster and water resources management in Ping, Wang, Yom, Nan and Upper Chao Phraya Basin has the following objectives: 1) To study the network creation process by expanding the network of water-related disaster and water resources management. 2) To develop mechanisms and roles of the communities in water-related disaster and water resources management. 3) To prepare plans for water-related disaster and water resources management. 4) To study approaches to drive the network in water-related disaster and water resources management. 5) To analyze the success factors of driving the network in water-related disaster and water resources management. The communities studied were representatives in upstream, midstream, and downstream areas from 5 river basins including Ping, Wang, Yom, Nan and Upper Chao Phraya Basin, in a total of 15 communities. The research tools consisted of 1) focus group reports related to network creation process by expanding the network of water-related disaster and water resources management 2) focus group reports related to the development of mechanisms and roles of the communities in water-related disaster and water resources management. 3) Focus group reports related to the plans for water-related disaster and water resources management. 4) Focus group reports related to approaches to drive the network in water-related disaster and water resources management. 5) Memorandum of issues related to success factors of driving the network in water-related disaster and water resources management.

The results of the study indicated as follows: 1) The network creation process by expanding water-related disaster and water resources management consisted of 5 steps including (1) raising awareness (2) communicating with the communities that will join the network (3) creating obligations (4) developing relationship and (5) promoting network driving. 2) Mechanisms and roles within the network in water-related disaster and water resources management consisted of 2 parts including: the structure of the water users network in Ping, Wang, Yom Nan and Upper Chao Phraya Basin as well as the roles and responsibilities of the network working group. 3) Disaster management plans and water resources management of the network consist of 6 areas which are (1) network and propulsion (2) tradition/culture of water resources (3) potential development and support (4) fundraising (5) communication/public relations and campaign and (6) disaster management and water management of the network, obtained from the potential analysis for assessing the situation of the water users network. 4) Approaches to drive the network of water-related disaster and water resources management consisted of mechanisms, goals, plans/activities, possession of resources, communication, researching, internal and external involvement, integration with various departments, inheritance from generation to generation, creating water resources database of community and learning to improve potentials of members. 5) The success factors of driving the network in water-related disaster and water resources management consisted of 2 factors including internal and external factors.

Keywords: network, water-related disaster, water resources management, Ping, Wang, Yom, Nan and Upper Chao Phraya Basin